

DZIENNIK BERLIŃSKI

Przedpłata wynosi: na poczet kwartalnie 230 mk., z odnośnieniem do domu 272 mk.; miesięcznie 77 fen., z odnośn. do domu 91 fen. — W ekspedycjach 65 fen. miesięcznie, z odnośn. do domu 95 fen. — Wysyłka pod opaską kwartalnie 5 mk.

Telefon: Alexander nr. 4905.

wychodzi codziennie

z wyjątkiem niedziel i świąt z datą na dzień następny.

Adresować należy:

**Dziennik Berliński, Berlin O 27,
Raupachstrasse 6.**

Cena ogłoszeń: 30 fenigów od wiersza petytywnego. — Reklamy lub ogłoszenia na trzeciej stronie 60 fen. od wiersza petytywnego. — Rękopisów redakcyja nie zwraca, lecz je niszczy. — Redakcyja, administracyja i ekspedycyja: Berlin O 27, Raupachstr. 6.

Telefon: Alexander nr. 4905.

Berlin, sobota, 3 listopada 1917.

Nominacja hr. Hertlinga.

Tak, jak się można było spodziewać, w ciągu dnia wczorajszego nastąpiła urzędowa nominacja hr. Hertlinga na kanclerza Rzeszy i pruskiego prezesa ministrów. »Reichsanzeiger« podaje ją do wiadomości w następującej formie:

»JCMając zwolnić kanclerza Rzeszy dr. Michaelisa na jego życzenie z urzędów kanclerza Rzeszy, prezesa król. pruskiego ministerjum i pruskiego ministra spraw zagranicznych udzielając mu także do wielkiego krzyża czerwonego orła. Następcą jego w tych urządach mianowanym został prezes ministerjum bawarskiego hr. Hertlinga.

Do ustępującego kanclerza cesarz wysłał pismo odręczne, w którym dziękuje mu za gotowość, z jaką swego czasu przyjął ofiarowane mu odpowiednie urzędy, a zarazem wyraża uznanie dla usług, jakie na tam stanowisku krajowi sw mu oddał.

Pomiędzy cesarzem Wilhelmem a bawarskim królem Ludwikiem przed zamianowaniem Hertlinga kanclerzem nastąpiła telegraficzna wymiana zdań.

Nowy kanclerz z polecenia cesarskiego na razie pozostanie w Berlinie i w dalszym ciągu prowadzić będzie rokowania z partjami politycznymi w sprawie zmian osobistości na kierujących stanowiskach w Rzeszy i w Prusach. Wczoraj przed południem odwiedził dr. Michaelisa i feldmarszałka Hindenburga, po czym nastąpiły konferencje z parlamentarzystami. Toż samą sprawą rokowania o wstąpienie do rządu narodo-wego liberala Friedberga, postępowców Payera i Dorego. Hr. Hertling pozostanie dla zatwierdzenia zmian, potrzebnych w rządzie, do wtorku w Berlinie, po czym uda się do Bawarii dla zatwierdzenia spraw bawarskich. Przewidziana zmiana w składzie rządu ukończoną zostanie dopiero za jakie dwa tygodnie.

Jak donosiłimy wczoraj, postępowiec Payer został ma wicekanclerzem w miejsce dr. Helffericha. Przeciwno Payerowi podnosi prawica zarzut, że jest również Niemcem południowym, tak, że wszystkie ważne urzędy w Rzeszy będą obciążone przez potężnych Niemców, gdyż i sekretarz stanu dla spraw zagranicznych pochodzi z południa. Prawica żąda, by urząd wice kanclerza zajął prusak. Równocześnie z Michaelisem ustępują szef kancelarii Rzeszy pan Grävenitz i szef biura prasowego przy kancelarii Rzeszy p. Braun. Sekretarz stanu urzędu żywnościowego Waldow pragnie widocznie pozostać na stanowisku, gdyż »Norddeutsche Allg. Zig« zaprzecza, jakoby robił trudności w przeprowadzeniu reformy wyborczej.

Przyjęcie prasy.

Prasa wazachska wita nowego kanclerza nader niechętnie. »Berl. Neues Nachrichten« udziela nowemu kierownikowi Rzeszy wotum nieufności bez zastrzeżeń, pisząc między innymi: »Nie możemy pod żadnym warunkiem mieć zaania do męża stanu, który właśnie niedawno, jako bawarski prezes ministrów bronił myśli konserwatywnych a dziś, zanim jeszcze został kanclerzem, zapatrywania te w większej części zarzuca i pozwoli się wiązać programem dotychczas przez siebie zwalczanym. Powołanie hr. Hertlinga stanowi prawdziwy początek rozkładu konstytucyj Rzeszy i, jak się obawiamy walki partyjnej, która przyniesie korzyść i radość tylko socjalnej demokracji.

Drugi stacyczny organ wazachska »Deutsche Zeitung« powiada: »Hr. Hertling jest współwinnym obalonego systemu Bethmanna — mąż, który w przeszłości objawił tak mało poglądu prawdziwego niemieckiego męża stanu, któremu brak zupełnie prawdziwie niemieckiej wielkości, w tak ważnych czasach i wśród niestęchanych trudnych warunków, nie może być szczęśliwym przyszłości obywatelom niemieckim dr. Michaelisem.

Organ postępowców »Liberale Korrespondenz« pisze: »Uznać należy, że hr. Hertling, zanim przyjął urząd kanclerza, porozumiewał się z parlamentem i

że ma zamiar prowadzić rządu w ściślejszym kontakcie z parlamentem. Aczkolwiek dawniej przyznawał się do przeciwności do rządów parlamentarnych, teraz de facto dla nich czynił wiele ustępstw zamierzając włączyć do gabinetu parlamentarzysty. Zamierza on poprosić cesarza o zupełną wolną rękę w sprawie zamianowania swych współpracowników. Aczkolwiek sprzeciwiał się formalnej zmianie konstytucyj, w rzeczywistości czynił znaczne ustępstwa w zapatrywaniu, że parlamentu usnąć nie wolno.

Socjalisci Scheidemannowscy rozgrzewają się z dnia na dzień więcej dla kancelerstwa Hertlinga. W artykule zatytułowanym »Przemiana« »Vorwärts« podkreśla znaczenie zajęte poprzedzających zamianowanie hr. Hertlinga. Nowe kancelerstwo dla »Vorwärts« jest zwrotem w wewnętrzno-politycznych dziejach Niemiec.

Decydującym faktem jest, że zamianowanie Hertlinga nastąpiło po rokowaniach z parlamentem, który kandydatowi przedłożył swój program. Dopiero po przyjęciu tego programu kandydat zdecydował się na przyjęcie urzędu. »Socjalna demokracja« należy do partji tworzących większość parlamentarną. Wprawdzie odmówiła uczestnictwa w nowym rządzie, nie czasami dlatego, że zamierza nowemu rządowi robić trudności. Przeciwnie będzie według sił popierała nowy rząd dopóki tena energicznie i lojalnie wykonywać będzie program partji większości.

Przyjazd hr. Czernina do Berlina.

Austro węgierski minister spraw zewnętrznych wyjeżdża w niedzielę, 4 bm. wieczorem do Berlina. Będzie tutaj konferował z nowym kanclerzem hr. Hertlingiem.

Centralny Komitet Obywatelski w Rosji mający w swym składzie najpoważniejszych przedstawicieli wychodźstwa Polskiego, ogłasza w piśmie tamtejszych lat otwarty do trzech członków Rady Regencyjnej Królestwa polskiego. W liście tym, który dla braku miejsca dopiero w następnym numerze w dokładnym brzmieniu podać możemy, Centr. Kom. wyraża uznanie dla wielkich zasług obywatelskich członków Rady Regencyjnej a zarazem wiarę, że usiłowania ich »bezsie, kląć można podwójny pod gmach niepodległej Polski, przyczynia się do ziszczania życzeń całego narodu.

Niedawno temu polski kongres demokratyczny w Petersburgu przyjął jednomyślnie rezolucję, uznającą Radę Regencyjną za pierwszy lotny symbol niepodległego państwa polskiego. Deklaracja tak poważnej organizacji, jaką jest C. K. O., nowo stanowią dowód, że autorytet Rady Regencyjnej poza granicami kraju silnie jest ugruntowany. To też otwieranie jakiegoś kolwiek »rządu polskiego« za granicą w obecnej chwili mowy już niema.

Natomiast wywołany przez emigrację polską Komitet Narodowy Polaki w Paryżu spełnia wobec mocarstw koalicji rolę oficjalnej reprezentacji dyplomatycznej. Zaakredytowanym już został urzędowo przez rząd francuski, a obecnie, jak komunikuje Rada Polska Zjazdu, Międzypartyjnego w Petersburgu, także przez rząd Wielkiej Brytanji.

Z Królestwa Polskiego.

Wybory do reprezentacji powiatowych.

Biuro Prasowe lubelskie komunikuje:

»Generalne Gubernatorstwo Wojskowe w Lublinie rozpięło rozporządzeniem z dnia 19 października 1917 r. wybory do reprezentacji powiatowych w wszystkich 27 powiatach c. i k. obszaru administracyjnego.

Dokonania wyborów należy się spodziewać w ciągu najbliższego grudnia r. b.

Zmiany w prezydium Magistratu warszawskiego.

W związku z ustąpieniem Zdzisława ks. Lubomirskiego ze stanowiska prezydenta m. Warszawy, przewidywane są dalsze zmiany w składzie osobistym prezydium Magistratu zwłaszcza, że i drugi burmistrz Zygmunt Chmielewski ma objąć stanowisko w tworzącym się obecnie rządzie polskim. Jako kandydaci do prezydium Magistratu wymieniani są: na stanowisko prezydenta — inż. Piotr Drzewiecki, dotychczasowy zastępca prezydenta, na stanowisko pierwszego burmistrza — inż. Świdziński i na stanowisko drugiego burmistrza — pp. Alfons Kühn i inż. Sokal. Są pozatem jeszcze inne kandydatury, lecz mają one bardzo małe widoki powodzenia.

Tureckie życzenia dla Rady Regencyjnej.

Najjaśniejsza Rada Regencyjna otrzymała, między innymi gratulacjami depeszę z Konstantynopola następującej treści:

»Kongres partji »Jedności i Postępu« przed zamknięciem swego posiedzenia jednomyślnie uchwalił w imieniu Państwa Polskiego i życzeń pomysłowości w europejskiej rodzinie. Mam sobie za miły obowiązek fakt ten podać do wiadomości Panów, łącząc doń me najserdeczniejsze osobiste życzenia.

Prezydent Wilson a sprawa pokoju.

Z Waszyngtonu donoszą pod datą 1 go listopada: Według doniesień gazet polski Wilson zbierać z pierwszej ręki pochodząca informacja, by mógł sobie wyrobić sąd o opinji publicznej w sprawie wojny i pokoju i w sprawie celów wojennych.

Nowy gabinet włoski.

Rzym, 2. listopada. Agencja Stefani donosi: Podsekretarzami stanu mianowani zostali następujący posłowie: Borsarelli dla spraw wewnętrznych, Fossari kolonji, Banicelli spraw wewnętrznych, Pasqualine Vassie sprawiedliwości, Indri finansów, Viscechi skarbu, Roli oświaty publicznej, Jenerat Montanari wojny, Bigami broń i amunicji, Teso marynarki, Davato robót publicznych, Valenzani rolnictwa, Marpurgo przemysłu i handlu, Cesara Rossi-poisty i telegrafistów, Reggio komunikacji. Cermenavi mianowany został podsekretarzem w nowo utworzonym ministerjum dla zapomóg wojskowych i rent. Na czela nowo utworzonego podsekretariatu dla propagandy, przyłączonego do ministerjum spraw wewnętrznych, postawiony został Gallengo. Dalej postanowiono stworzyć komisję dla służby lotniczej w ministerjum broń i amunicji, którą ma kierować Ergeno Chiesa.

Cesarz i Hindenburg do Kaempfa.

Cesarz odpowiedział na powieszowanie prezydenta parlamentu z powodu zwycięstwa w Friaul co następuje:

»Dziękuję serdecznie za życzenia, które mi Pan w imieniu parlamentu złożył z powodu olbrzymiego sukcesu, który zyskały nasze waleczne armie ramie przy ramieniu z armiami ścisła sprzymierzonych Austro-Węgier w światnym pochodzie zwycięskim. Pełni podziwu i wdzięczności patrzymy na poświęcenie, wytrwałość i wszystko pokonywającą waleczność naszych braci w polu, którzy nie tylko bronili swą pierś przed niezliczonym wrogiem, lecz niosą swe zwycięskie oręże z śmiałą odwagą na północ i na południe do ziem nieprzyjacielskich. Oby oni znaleźli przykładem wszystkim w kraju i byli poważną prestrógą, by nie ustępowało im w gorącej miłości ojczyzny i wszystko znoszącej ofiarności. Niech naród w domu i jego przedstawiciele złożą swym braciom w polu dziękczynienie równem po-